

Växjö kommun

Beslut för grundskola efter tillsyn i Tolg skola i Växjö kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Växjö kommun att vid vite av 850 000 kronor senast den **26 april 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet gäller omedelbart.

Om Växjö kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Nedan redovisas de åtgärder som ska vidtas.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Växjö kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.
- Se till att lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektor.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolenhetens arbete med trygghet och studiero, samt arbete för att motverka kränkande behandling inte uppfyller skollagens krav. Skolinspektionens utredning visar att eleverna på Tolg skola, trots att åtgärder vidtagits, inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Skolinspektionens utredning visar även att personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling inte alltid anmäler detta till rektorn. Även om rutin finns på skolan som innebär att så ska ske så framkommer i intervju med lärare, biträdande rektorn och rektorn att detta inte alltid görs. Av detta följer att rektorn inte får kännedom om samtliga fall då en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling och därför inte kan anmäla dessa till huvudmannen. Huvudmannen kan därför inte alltid ta sitt ansvar att skyndsamt utreda

omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och vidta åtgärder som kan behövas.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Av skollagen framgår vidare att lärare och annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. När huvudmannen får information om de uppgivna kränkningarna ska huvudmannen skyndsamt utreda omständigheterna kring dessa och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Elever tillförsäkras inte trygghet

Av Skolinspektionens intervjuer med elever framgår att inte alla elever på skolan känner sig trygga. I intervju med elever på mellanstadiet säger eleverna att de känner sig trygga medan elever på lågstadiet säger att de känner sig otrygga. Elever säger att det finns vissa elever som hotar med pinnar och kastar stenar på rasterna, och att detta även pågick under föregående termin. De ger också exempel på att man som elev kan bli kallad ful och dum och att även om läraren säger till så hjälper inte det. Enligt eleverna är det fler vuxna ute på skolgården nu och vissa elever tycker att det har blivit bättre men en del elever tycker inte det. Utifrån att Skolinspektionen på lektioner och raster observerat att det förekommer många svordomar och nedsättande uttryck på lektioner och raster frågar Skolinspektionen eleverna om det brukar vara så. I alla intervjuade elevgrupper uppges att det är så på skolan nu och att det har varit så i flera år. I någon elevintervju sägs att svordomar är som att säga hej på den här skolan. Enligt eleverna så säger lärarna till eleverna ibland, men det hjälper inte. Eleverna säger även att det finns lärare som inte bryr sig och som inte säger till när eleverna använder sig av svordomar och nedsättande uttryck.

Det framgår av intervjuer med lärare att det varierar om de anser att det är en trygg miljö på skolan för eleverna. Lärare på mellanstadiet säger att eleverna känner varandra och känner personalen, vilket skapar en trygg miljö i sig, medan lärare på lågstadiet säger att de tror att det är många elever som inte känner sig trygga. De ger exempel på att elever gör utfall, exempelvis hotar att skada andra elever och att elever säger grovt nedsättande kommentarer till andra elever. I samtliga lärarintervjuer nämner lärarna att eleverna har ett mycket tråkigt språk, med svordomar, och att det inte är acceptabelt som det är nu. Problematiken kring elevernas språkbruk är inte någonting som de gemensamt på skolan arbetat med, enligt lärarna. I någon intervju säger lärarna att de har kontakt med vårdnadshavare, men att de på skolan måste göra mer. Lärarna berättar att de tillsammans med eleverna genomför trygghetsenkäter, trygghetsvandringar och kommunens elevenkät. Det finns också lärare som säger att exempelvis rasttider ändrats utifrån ett behov av att minska konflikter på rasterna, vilket enligt några lärare lett till att det blivit bättre. De säger också att trygghet är ett av

utvecklingsmålen som de har gemensamt med Söraby skola, men att arbetet behöver riktas mer mot Tolg skola. Lärare berättar att de ser allvarligt på situationen när det gäller tryggheten på Tolg skola och att de saknar närvaro och återkoppling från rektorn och biträdande rektorn kring hur de ska hantera nuvarande situation.

Av Skolinspektionens intervjuer med representanter från elevhälsan framgår att inte alla elever på skolan känner sig trygga. Representanter från elevhälsan säger att de från elever och vårdnadshavare fått vetskap om att det finns elever på skolan som elever är rädda för. Vidare uppger de att detta inte är något nytt på skolan för i år. En representant från elevhälsan säger att hen under nuvarande termin haft samtal med elever, och att det då framkom att eleverna känner sig rädda för andra elever på skolan, och att de är fysiska mot varandra och säger fula ord. Representant från elevhälsan säger att kommunen genomför en enkät med eleverna, samt att trygghetsvandringar också genomförs, den senaste gjordes i maj föregående termin. Några representanter säger att skolan har arbetat med elevernas trygghet, exempelvis genom att strukturera raster och luncher. Samtidigt säger de att arbetet inte är färdigt. Några representanter ur teamet uppger att det då blev bättre, men att de inte vet om man på skolan har fortsatt och lyckats upprätthålla förbättringen.

Rektorn uppger i intervju med Skolinspektionen att tryggheten för eleverna inte är tillfredställande på Tolgs skola. Rektorn berättar att läsåret 2017/2018 var det lärarbrist på skolan och många lärarbyten vilket medförde att det då blev oroligt i vissa klasser. En analys av situationen på skolan gjordes, bland annat med hjälp av en specialpedagog från områdets övergripande elevhälsoteam, och på så sätt fick rektorn ett underlag som presenterades för områdeschefen. Vissa åtgärder vidtogs såsom höjda löner till nyanställda lärare för att underlätta rekrytering av lärare, och att någon klass delades. Rektorn säger att trots att insatser har gjorts så saknas förutsättningar i form av lärarkompetens, lokaler och resurser för att möta varje barns behov, vilka enligt honom alla är faktorer som föranleder otrygghet.

Skolinspektionen observerar vid besöket att personal finns ute på rasterna och vid förflyttningar till lektioner i andra lokaler. Skolinspektionen observerar också att elever leker men att situationer uppstår där elever råkar i konflikt, vilket ibland leder till svordomar, nedsättande uttryck, knuffar och ibland även till att sparkar och föremål riktas mot andra – även mot personal. Skolinspektionen noterar tillfällena då personal ingriper, men även det motsatta. Det finns tillfällena när konflikter fortgår efter personals ingripande. På rasterna finns också elever som gråter och som kommer till Skolinspektionen och berättar att de är rädda för andra elever.

Elever tillförsäkras inte studiero

I båda elevintervjuerna uppges att det inte är studiero på lektionerna, även om det varierar mellan olika klasser, ämnen och lärare. Elever säger att det är så här på lektionerna varje dag och ger exempel på elever som skriker, springer runt, drar i varandra, tacklar varandra, blir arga på varandra och att det ofta är hög ljudnivå. Eleverna uppger att konsekvenserna av detta blir att det är svårt att koncentrera sig och att de inte lär sig. Enligt elever säger lärarna till när elever stör på lektionerna, men det hjälper inte. Elever berättar också att lärarna skriker att de ska vara tysta, och att

lärarna blir arga. Eleverna ger också exempel på när elever som stör lektioner får lämna klassrummet. De säger även att elever från andra klasser stör pågående lektion. Några elever, som beskriver att det inte är studiero, berättar att de har fått hörselskydd och skärmar. Elever känner inte till att det finns några gemensamma ordningsregler på skolan, men säger att de har regler för klassen och rasten. Vissa elever tycker att det var bättre studiero förra året, medan andra tycker att det var sämre, vilket de beskriver har med vilka klassammansättningar de gick i föregående år jämfört med i år.

Det framgår av intervjuer med lärarna att avsaknad av studiero är ett problem på skolan. Vissa lärare beskriver att det är mer studiero nu än förra året och att bland annat de ändrade rasttiderna för de olika klasserna har bidragit till det. En del lärare säger att de tillsammans med eleverna har skapat ramar och rutiner, som exempelvis att inte springa ut och in i klassrummet. De nämner också att de arbetat med skolans fem principer, vilka i Plan mot diskriminering och kränkande behandling på Söraby skola och Tolg skola beskrivs som principer för respektfullt bemötande, såsom exempelvis att säga hej till varandra och säga stopp om någon blir illa behandlad. Samtidigt som lärarna beskriver att det blivit bättre så säger de också att det är många elever på liten yta, och att det saknas grupprum. Lärare säger även att det finns elever i varje klass som skriker och kastar saker på lektionerna. Lärare uppger vidare att det är svårt när det inte finns tillräckligt med personal att tillgå, att de inte räcker till och att de inte orkar upprätthålla studiero. Några lärare uppger att avsaknad av studiero är ett jätteproblem, och att det har varit kaos i elevgrupperna. Dessa lärare säger också att eftersom det är trångt i skolan, och att undervisning får ske i trappor, personalrum och i matsal påverkas studieron. De ger exempel på att de har fått avbryta lektioner och ställa in lektioner för att elever håller på att "riva allt". Även om några lärare säger att de har skapat ramar och rutiner i klasserna, uppger andra lärare att arbetsätt och förhållningssätt är otydliga, exempelvis när det gäller trygghet och studiero. Lärarna berättar att även studieron, tillsammans med tryggheten, är ett av skolans utvecklingsmål som de arbetar med på arbetsplatsträffarna tillsammans med personal på Söraby skola. Enligt några lärare behöver målet dock riktas tydligare mot behoven på Tolg skola, genom att exempelvis Tolg har egna möten.

Elevhälsans representanter säger att det saknas studiero i ett par klasser. De berättar också att de under förra terminen arbetade med några klasser på skolan, bland annat genom handledning av personal. När Skolinspektionen uppger att elever i flera klasser i intervjuer sagt att det inte är studiero så att de kan lära sig, säger en representant i elevhälsan att det händer så mycket i klassrummet att eleverna inte får arbetsro. Enligt representant från elevhälsan blir eleverna trötta och aggressiva och säger fula ord till varandra när de blir irriterade. På fråga från Skolinspektionen var skolledningen finns i detta arbete svarar en representant att lärarna behöver stöd och ledning. Vidare uppger elevhälsan att det inte håller som det är nu bland annat för att lärarna inte har några raster, all tid försvinner till att vakta och prata med elever och vårdnadshavare. På fråga från Skolinspektionen hur elevhälsan finns med i arbetet säger några representanter att deras insatser är förlagda till en annan skola och att de i nuläget inte har något uppdrag på Tolg skola. För att skapa studiero så saknas enligt elevhälsans representanter stödfunktioner kring eleverna och undervisningen, exempelvis så finns

det behov av en kurator och någon med specialpedagogisk kompetens som både kan handleda lärarna och ge stöd till enskilda elever.

Rektorn säger i intervju att han har fått signaler från lärare om att det är oroligt i vissa klasser, och att lärarna i dessa klasser inte hinner möta eleverna utifrån elevernas behov. Rektorn säger även att det finns lärare som känner sig otillräckliga utifrån kompetens och som inte klarar ledarskapet. Allt detta gör enligt rektorn att eleverna blir utåtagerande, gör uppror och inte sitter på sin stol. Dock säger rektorn att han inte har en klar bild av de senaste tre veckorna på grund av att han inte har varit på skolan. Däremot säger rektorn att han har fått information av biträdande rektorn. Rektorn instämmer i Skolinspektionens beskrivning av uppgifter från övriga intervjuer om att det saknas studiero i flera årskurser, och säger att konsekvenserna blir att det är svårt för eleverna att koncentrera sig vilket leder till att måluppfyllelsen blir lidande. Rektorn säger att det hände något på skolan vid sportlovet förra terminen som gjorde att lärarna inte orkade upprätthålla studieron. Åtgärder för studiero har genomförts, vilka sammanfaller med åtgärder för trygghet, enligt rektorn. Exempelvis delades en åldersblandad grupp, vilket gjorde att det blev bättre för en årskurs, men inte för den andra årskursen. En förstelärare har även anställts. Trots vidtagna åtgärder har det enligt rektorn inte blivit bättre. Han säger även att huvudmannen har fått information om situationen.

I inskickad information till Skolinspektionen skriver rektorn att riskbedömningar har gjorts och skickats in till huvudmannen under läsåret 2017/2018. Rektorn skriver även att riskerna i huvudsak handlar om lokalerna, samt om behov av att säkerställa trygghet och studiero.

Vid flertalet av de lektioner som Skolinspektionen observerade pratar elever vid lärares genomgångar. Lärare säger till, men elever fortsätter att prata. Under flera lektioner finns exempel på att elever under långa stunder inte arbetar med lektionsuppgifterna. Vid flertalet lektioner förekommer svordomar och på några lektioner är det ofta förekommande att elever använder svordomar och nedsättande uttryck gentemot varandra. På flertalet lektioner går och kommer elever, samt förflyttar sig i klassrummet utan att det ingår i lärarens lektionsinstruktioner. Vid dessa tillfällen är det vanligt förekommande att elever pratar med andra elever om annat än lektionsuppgiften och även vidrör andra elever så de tappar koncentrationen från lektionsuppgifterna. Vid flertalet lektioner lämnar lärare/resursperson lektionssalen i samband med att elever lämnar lektionen. Vid någon lektion sitter elever vid sidan om och vill inte delta. Det finns också lektioner där elever uttrycker verbalt att de inte vill delta eller arbeta med uppgiften. Skolinspektionen observerar också exempel på att elever från andra klasser stör pågående undervisning.

Brist i arbetet med att anmäla kränkande behandling

I intervju med en lärargrupp sägs att inte alla kränkningar anmäls till rektorn. Enligt lärare är det inte möjligt att anmäla allt som händer, för då skulle de inte hinna göra något mer. Lärare uppger att arbetet är övermäktigt och att de inte orkar. I intervju ger även lärare exempel på kränkningar från denna termin, mellan elever, som inte anmälts

till rektorn. Bland de kränkningar som beskrivs finns både verbala och fysiska kränkningar.

Rektorn uppger vid intervju att det inte har rapporterats några kränkingsanmälningar till honom under innevarande termin men när han får in kränkingsanmälningar så anmäls dessa vidare till huvudmannen. Rektorn säger även att han inte heller fick kännedom om alla kränkningar under föregående termin. Biträdande rektorn säger att hon har sagt till lärarna att de måste skriva kränkingsanmälningar, men att lärarna då svarar att de inte orkar göra det på grund av arbetsbelastningen.

I Plan mot diskriminering och kränkande behandling för Söraby och Tolg skola, som Skolinspektionen har tagit del av, finns rutiner för åtgärder vid kränkande behandling beskrivna. I inskickad dokumentation, Nulägesbedömning för Tolg skola 2017/2018, skriver dock rektorn att arbetsgången vid kränkningar inte följdes på ett tillfredsställande sätt under vårterminen då antalet kränkningar var många samtidigt som lärare var sjukskrivna och ersattes med vikarier.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en huvudman som enligt denna lag står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen med utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Då verksamheten vid Tolg skola inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, finns skäl att förelägga Växjö kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att åtgärda bristerna.

Utredningen visar att det finns brister i skolans arbete med att utforma utbildningen så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero, samt i arbetet med att motverka kränkningar. Bristerna gällande trygghet och studiero samt i arbetet med att motverka kränkningar, leder till att elevernas möjligheter att nå målen för utbildningen försvåras. Enligt uppgift från elever, lärare, elevhälsa och rektorn har dessa brister förelegat i vart fall från och med februari 2018. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristerna som allvarliga och föreläggandet ska därför förenas med vite.

På Skolinspektionens vägnar

Björn Persson
Beslutsfattare

Ulrika Bohlin
Föredragande

Hur man överklagar, se bilaga 2

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Tolg skola

Bilaga 2: Överklagandehänvisning

Fakta om Tolg skola

Skolinspektionen har genomfört en regelbunden kvalitetsgranskning av Tolg skola under höstterminen 2018. Tolg skola besöktes av Skolinspektionen den 3, 4 och 6 september 2018. Vid besöket framkom uppgifter om missförhållanden avseende trygghet och studiero samt arbetet för att motverka kränkande behandling varför beslut fattades om att hantera dessa uppgifter inom ramen för en regelbunden tillsyn. Tillsynen har omfattat områdena trygghet och studiero samt arbetet för att motverka kränkande behandling.

Tolg skola är belägen i Växjö kommun, 25 kilometer norr om centralorten Växjö. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök har skolan 4 elever i förskoleklass och 65 elever i årskurserna 1–6. I några av skolans klasser bedrivs åldersblandad undervisning. Den pedagogiska personalen är organiserad i ett arbetslag som leds av en arbetslagsledare. På skolan finns en förstelärare. Skolledningen består av en rektor och en biträdande rektor. Rektorn och biträdande rektorn har även ansvar för Söraby skola i Rottne, på vilken Tolg skolas elever har undervisning i några ämnen.

Måluppfyllelse

Årskurs 6

Nationell statistik visar att den genomsnittliga betygspoängen för läsåret 2016/2017 varierar mellan som lägst 11,3 (hem- och konsumentkunskap och kemi) och som högst 13,4 (matematik och geografi).

Enligt nationell statistik för årskurs 6 läsåret 2016/2017 var den genomsnittliga betygspoängen på nationella proven i engelska 13,9 vilket kan jämföras med rikets 14,9, i matematik 14,2 vilket kan jämföras med rikets 12,1 och i svenska 12,2 vilket kan jämföras med rikets 13,0.

Årskurs 3

Enligt nationell statistik för årskurs 3 läsåret 2016/2017 gällande de nationella ämnesproven har som lägst 76,5 och som högst 100 procent av eleverna nått kravnivån i matematik i de olika delproven och i svenska har som lägst 58,8 och som högst 100 procent av eleverna nått kravnivån i de olika delproven.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen genomförde Skolenkäten för elever i årskurs 5, en enkät för pedagogisk personal och en enkät för vårdnadshavare till elever i grundskolan hösten 2017. Skolenkäten för elever årskurs 5 redovisas i form av medelvärden (0-10). Ett högt medelvärde indikerar en positiv uppfattning. Skolenhetens index och medelvärden på Skolenkäten kan jämföras med resultatet för samtliga skolor som medverkade i samma enkätomgång.

Svaren från pedagogisk personal gällande studiero gav indexvärdet 5,4 vilket kan jämföras med samtliga skolenheters indexvärde som var 6,6. Den pedagogiska

personalens svar gällande trygghet gav indexvärdet 5,9 vilket kan jämföras med samtliga skolenheters indexvärde som var 7,8.

Svaren från vårdnadshavare till elever i grundskolan gällande studiero gav indexvärdet 5,5 vilket kan jämföras med samtliga skolenheters indexvärde som var 6,3. Vårdnadshavarna till elever i grundskolans svar gällande trygghet gav indexvärdet 7,2 vilket kan jämföras med samtliga skolenheters indexvärde som var 8,1

Det finns inte något enkätresultat för elever i åk 5, Tolg skola, på gå grund av för få svarande.

Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.